

MARIANA ENRIQUEZ

Asjad, mis me
tules kaotasime

*Hispaania keelest tõlkinud
Eva-Stina Randoja*

Tõlgitud väljaandest:

Mariana Enriquez

Las cosas que perdimos en el fuego

Editorial Anagrama

Barcelona, 2016

Toimetanud Ruth Sepp ja Triinu Tamm

Korrektuuri lugenud Katrin Kern

Kujundanud Maris Kaskmann

© Mariana Enriquez, 2016

© EDITORIAL ANAGRAMA, S. A., 2016

Avaldatud kokkuleppel agentuuriga Casanovas & Lynch Literary Agency [EEARA kaudu]

© Tõlge. Eva-Stina Randoja ja Loomingu Raamatukogu, 2025

© Saatesõna. Ruth Sepp ja Loomingu Raamatukogu, 2025

Kaanefoto. Kaloian/Ministerio de Cultura de la Nación, 2022, Wikipedia, CC-BY-SA 2.0

Kolleegium

Toomas Haug, Tiit Hennoste, Maarja Kangro, Lauri Kitsnik, Hasso Krull,

Maria-Kristiina Lotman, Ilona Martson, Mati Sirkel, Elle-Mari Talivee,

Marek Tamm, Jaak Tomberg, Udo Uiho

Toimetus

Harju 1, 10146 Tallinn

Tel: 627 6425

E-post: LR@loominguraamatukogu.ee

Trükkitud Pakett

ISSN 1406-0515

ISBN 978-9916-755-50-1 (trükis)

ISBN 978-9916-755-51-8 (epub)

Tahaksin jälle olla laps, poolmetsik ja julge ja vaba.

Emily Brontë, *Vihurimäe*¹

*Olen omaenda peas.
Vales majas luku taga.*

Anne Sexton, „For the Year of the Insane“

1 Emily Brontë, *Vihurimäe*. Varrak, 2016, lk 113, tlk Ester Jaigma. – *Tõlkija*.

RÄPANE POISS

Mu perekond peab mind poolearuliseks, kuna otsustasin kolida Constitucióni linnaossa, oma lapsepõlvekoju, isapoolsete vanavane-mate majja, Virreyese tänaval asuvasse roheliseks võõbatud raudustega kivimürakasse, *art déco* detailide ja vanade mosaiikpõrandatega, mis on nii kulunud, et kui neid vahataksin, võiksin liuvälja avada. Kuid mulle on see maja alati südamelähedane olnud, ja mäletan oma pahameelt väiksena, kui see ühele advokaadibüroole välja üüriti, ning kui väga ma igatsesin neid kõrgete akendega tube ja salaaeda meenutavat sisehoovi, mäletan seda frustratsiooni, mis mind majast möödudes valdas, kuna ma enam vabalt sisse ei tohtinud minna. Vanaisa ma eriti ei igatsenud, ta oli vaikne mees, kes suurt ei naeratanud ja kunagi ei mänginud. Ma isegi ei nutnud, kui ta suri. See-eest nutsin lohutamatu, kui me pärast tema surma majast ilma jäime, vähemalt mõneks aastaks.

Pärast advokaate tulid hambaarstid ning lõpuks üüriti see välja ühele reisiajakirjale, mis vähem kui kahe aastaga ukseid kinni pani. Maja oli ilus ja mugav ning selle vanust arvestades küllaltki heas seisukorras, ent sealkandis ei tahtnud enam keegi end sisse seada, mõned õige üksikud välja arvatud. Reisiajakiri oli seda teinud sellepärast, et üür oli tookord väga odav. Aga isegi see ei päästnud neid kiirest pankrotistumisest ning kohe kindlasti ei aidanud kaasa asjaolu, et nende kontoriruumi rööviti: kaasa viidi kõik arvutid, mikrolaineahi ja isegi üks raske koopiamašin.

Constituciónis asub raudteejaam, kuhu saabuvad lõunast tulevad rongid. XIX sajandil elas selles piirkonnas Buenos Airese aristokraatia, seepärast ongi siin seesugused majad nagu minu perekonna oma, ja teisel pool raudteejaama Barracase linnajaos on paljud häärberid nüüd kas hotellid või vanadekodud või kokkuvarisemise äärel. 1887. aastal põgenesid aristokraatlikud perekonnad kollapalaviku eest linna põhja-ossa. Tagasi tulid vähesed, peaaegu mitte keegi. Aastate jooksul õnnestus mu vanaisa taolistel rikastel kaupmeestel need veesülitite ja pronksist uksekoputitega kivimajad ära osta. Kuid põgenemine, hülgamine, ebasoosingusse sattumine olid linnaosale oma jälje jätnud.

Ja olukord läks järjest hullemaks.

Aga kui oskad seal ringi liikuda, kui tunda dūnaamikat, päevarütme, siis ohtu pole. Või on seda vähem. Mina juba tean, et reede õhtul

Plaza Garay kandis liikudes võin sattuda mõne kakluse keerisesse, kus põrkuvad eri klannid: Ceballose tänava narkoärikad, kes oma territooriumi sissetungijate eest kaitsevad ja igavesi võlgnikke taga ajavad, aru kaotanud sõltlased, kes iga asja pärast solvuvad ja pudelitega ründavad, purjus ja väsinud transvestiidid, kes samuti oma teejuppi kaitsevad. Ma tean, et kui kõnnin koju mööda puiesteed, on mul suurem tõenäosus röövi ohvriks langeda kui Solísi tänavat pidi minnes, olgugi et puiestee on hästi valgustatud ja Solís pime, kuna laternaid on seal vähe ja paljud neist on katki: nende strateegiate omandamiseks tuleb piirkonda tunda. Mind on puiesteel kaks korda röövitud, mõlemal korral haarasid poisid minult mööda joostes koti ja lükkasid mu pikali. Esimesel korral tegin politseisse avalduse, teisel korral juba teadsin, et kasu sellest pole, politsei lubas neil puiesteel – kuni kiirteesillani, kolme tänava ulatuses – varastada, vastutasuks teenete eest, mida teismelised neile osutasid. On mõned nõksud, mida kasutades saab selles linnajaos rahulikult ringi liikuda, ja mina valdan neid täiuslikult, kuigi alati võib muidugi juhtuda midagi ettenägematut. Ei tohi karta, tuleb tekitada mõned vajalikud sõprussidemed, teretada naabreid isegi juhul, kui nad on kurjategijad – eriti juhul, kui nad on kurjategijad –, kõndida pea püsti, olla tähelepanelik.

Mulle see linnajagu meeldib. Keegi ei mõista, miks. Mina küll: see paneb mind end tundma taibuka ja kartmatuna, erksana. Linnas pole enam palju selliseid paiku nagu Constitución; kui eeslinnade slummid välja arvata, on ülejäänud Buenos Aires rikkam, sõbralikum, tohutu suur ja intensiivne, kuid elamiseks lihtne. Constitución pole lihtne ja see on ilus, kõikide nende omal ajal luksuslike paikadega, mis meenutavad mahajäetud templeid, mille nüüdseks on hõivanud uskmatud, kellel pole aimugi, et kunagi kõlasid nende seinte vahel laulud vanade jumalate ülistuseks.

Paljud elavad ka tänaval. Mitte muidugi nii paljud nagu Congreso väljakul, mis jääb minu koduuksest umbes kahe kilomeetri kaugusele; seal on tõeline laager püsti pandud, kohe valitsushoonete ees, seda ei tehta märkamagi, kuigi see on vägagi silmatorkav, nii et õhtuti käivad vabatahtlike salgad inimestele süüa andmas, laste tervist kontrollimas, talviti tekke ja suviti värsket vett jagamas. Constitucióni kodutud on rohkem välja tõugatud, abi jõuab nendeni harva. Minu maja vastas tänavanurgal, kus kunagi asus toidupood, mille ukсед ja aknad on

nüüd kinni müüritud, et keegi seda omavoliliselt ei hõivaks, elab üks noor naine oma pojaga. Ta on rase, ilmselt mõned kuud, kuigi siinsete narkaritest emade puhul ei saa kunagi kindel olla, nad on nii kõhnad. Poeg on vast umbes viieaastane, koolis ta ei käi ja tema päevad mööduvad metroojaamas püha Expedituse palvekaartide vastu raha kerjates. Tean seda, sest nägin teda ühel õhtul kesklinnast koju sõites metroovagunis. Tal on üks vägagi häiriv meetod: pärast seda, kui ta on reisijatele kaarti pakkunud, sunnib ta neid kätlema, surudes kiirelt oma räpase käe nende pihku. Reisijad hoiavad tagasi oma haletsust ja jälestust: poiss on kasimata ja haiseb, aga keegi pole kunagi piisavalt kaastundlik, et ta endaga koju viia, puhtaks pesta, sotsiaaltöötajatele helistada. Inimesed annavad talle kätt ja ostavad kaardikese. Poisil on kulm alati kipras ja hää l rääkides kähe, ta on tavaliselt külmetunud ning teeb vahel teiste metroojaama või Constitucióni kandi poistega suitsu.

Ühel õhtul kõndisime me üheskoos metroojaamast minu koduni. Ta ei rääkinud minuga, kuid olime teineteisele seltsiks. Küsisin temalt tühja-tähja, vanust, nime; ta ei vastanud. Ta polnud armas ega südamlik. Kui koduukseni jõudsin, jättis ta siiski head aega.

„Tšau, naaber,“ ütles ta.

„Tšau, naaber,“ vastasin.

Räpane poiss ja tema ema kasutavad magamiseks kolme madratsit, mis on nii kulunud, et ülestikku virnas on nende kõrgus sama, mis hariikul voodipõhjal. Ema hoiab nende väheseid riideid mitmes musta värvi prügikotis ja tal on üks seljakott täis teisi asju, mida ma pole suutnud täpsemalt eristada. Ta ei lahku kunagi tänavanurgalt, kerjates seal morni ja monotoonse häälega raha. Mulle see ema ei meeldi. Mitte üksnes seepärast, et ta on vastutustundetu, suitsetab krakki ja tuhk põletab ta rasedakõhtu või et ta pole minu nähes kunagi oma poja – räpase poisi – vastu kena olnud. On veel midagi, mis mulle ei meeldi. Rääkisin sellest oma sõbranna Lalale, kui ta viimati esmaspäeval, kui oli riigipüha, mul enda juures juukseid lõikas. Lala on juuksur, kuid ei tööta juba mõnda aega salongis: enda sõnul ei salli ta ülemusi. Oma korteris teenib ta rohkem raha ja tunneb end vabamalt. Juuksurisalongina on Lala korteril mõned puudused. Näiteks soe vesi, mis jookseb ebaühtlaselt, kuna boiler on rikkis, nii et vahel,